

Поступање у установи у одговору на насиље

Облици насиља

- **Физичко** (може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања)
- **Психичко** (које доводи до тренутног или трајног психичког здравља и достојанства)
- **Социјално** понашање којим се искључује дете из групе вршњака, неприхватање по основу различитости ...
- **Дигитално** је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства (слање порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб сајта, социјалне мреже, четовање)
- **Сексуално насиље** и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели

Први ниво

- Облици физичког насиља и злостављања су: ударање чврга, гурање, штипање, гребане, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари.
- Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање”.
- Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина.
- Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито, неумесно, са сексуалном поруком: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикулација.
- Облици насиља и злостављања злоупотребом информационах технологија и других комуникационих програма су, нарочито: узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом.

Други ниво

- Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: шамарање, ударање, гажење, цепање одеда, „шутке”, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу.
- Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање.
- Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање.
- Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито: сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење.
- Облици насиља и злостављања злоупотребом информациониx технологија су, нарочито: оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика.

Трећи ниво

- Облици физичког насиља и злостављања: туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем.
- Облици психичког насиља и злостављања: застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације.
- Облици социјалног насиља и злостављања: претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других.
- Облици сексуалног насиља и злостављања: завођење од стране ученика и одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест.
- Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија су: снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија

Интервенција према нивоима насиља

- **На првом нивоу**, по правилу, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално.
- **На другом нивоу**, по правилу, активности предузима одељењски старешина, у сарадњи са педагогом, психологом, Тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада.
- **На трећем нивоу**, активности предузима директор са Тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа.

Пријава насиља или сумње на насиље

- Ученик или родитељ насиље или сумњу на насиље могу пријавити запосленима у школи.
- Битно је одредити се за један начин пријаве (од старешина, члан Тима, стручна служба, директор) како би се избегла вишеструка пријава истог случаја
- Стручна служба и Тим не учествују у мерама и активностима код свих нивоа насиља
- Препорука је да се у циљу правовременог реаговања о насиљу обавести одељењски старешини који ће када је то неопходно о случају обавестити стручну службу, Тим и директора школе.
- Уколико након пријаве одељењском старешини ученик или родитељ сматрају да се проблем понаваља и након предузимања мера, препорука је обавестити стручну службу.
- Уколико проблем постоји и након укључивања стручне службе о истом обавестити директора школе.

- Ретко се догоди да родитељ сумњу на насиље пријави установи ван школе, а да претходно не обавести запослене у школи
- Такав избор успорава решавање проблема и предузимање неопходних корака
- У таквим ситуацијама Центар за социјални рад или нека друга установа враћају случај на разматрање и поступање у школу.
- Правилник о протоколу поступања у одговору на насиље предвиђа да Тим за заштиту, у зависности од околности и специфичности насилне ситуације и последица које су наступиле, ситуацију може оквалификовати као виши, односно нижи ниво насиља.
- Приликом процене нивоа насиља узима се обзир учесталост насиља и емоционални доживљај детета.
- Активности које се спроводе са ученицима подређене су најбољем интересу ученика.

Редослед корака у поступању

- Проверавање сумње, прикупљање информација
- Зауостављање акта насиља (смиривање учесника, пружање прве помоћи)
- Обавештавање родитеља
- Консултације у установи између запослених (разјашњавање околности, анализирање чињеница, процена нивоа насиља...)
- Мере и активности у интервенцији (План заштите за **оне који трпе**, који чине и који су сведоци насиља и злостављања).
- Ефекти предузетих мера

Обавештавање родитеља

- Информације о предузетим активностима могу се саопштити само родитељима ученика на које се оне односе (васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере, као и смањена оцена из владања)
- Информације о специфичности васпитног процеса или педагошког профила ученика не могу да се дају другим родитељима.
- Важно је да родитељи уваже препоруку везану за упућивање ученика у здравствену установу уколико постоји потреба

Обавезе родитеља

- Уважава и поштује личност ученика, запослених, других родитеља и трећих лица;
- Сарађује са установом
- Уколико се родитељ не одазове на позив школе, директор складу са законом подноси прекршајну пријаву и обраћа се надлежном Центру за социјални рад

Национална платформа „Чувам те“

Едукација родитеља о препознавању различитих облика насиља

Обуке за родитеље

Пријава насиља преко платформе

Препоруке за родитеље

- Слушајте ваше дете, препознајте њихова осећања; посветите им време и пажњу
- Дозволите им да буду тужни. Не очекујте да буду јаки
- Саслушајте њихове мисли и страхове без осуђивања
- Поставите јасна правила и очекивања
- Питајте их о опасностима с којима се суочавају, подржите их и разговарајте о томе како могу најбоље да избегну да буду повређени
- Подстичите и стварајте прилике да буду од помоћи
- Будите отворени, поделите информације кратко и искрено и одговорите на питања

- Може се десити да дете показује: проблеме са спавањем, преокупираност страшним мислима, жаљење на физичке симптоме, безвољност, раздражљивост, проблеме са апетитом или концентрацијом, повлачење од других, недисциплиновано понашање или непријатно реаговање према другима
- Виђајте се са људима које волите и радите са дететом ствари које воли. Потрудите се да будете у природи, парку...
- Ограничите гледање вести и време на социјалним мрежама; пратите шта ваше дете ради на телефону или компјутеру

Деци која дуже време показују ове знакове биће потребна стручна подршка

- Повучена су или врло тиха, праве мало или нимало покрета
- Сакривају се или склањају од других људи
- Не одговарају другима, не говоре
- Екстремна и стална брига
- Физички симптоми — не осећају се добро, дрхте
- Главобоље, губитак апетита, различити болови
- Агресивна су, покушавају да повреде друге
- Збуњена су или дезоријентисана

Хвала на пажњи!